

УДК: 378.046

О.А. СИНЧИШИНА

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

***Резюме.** У статті розглянуто проблему формування інформаційної культури вчителя початкової школи. Визначено завдання такої підготовки, шляхи її проведення, засоби реалізації. Особлива увага приділена роботі системи післядипломної освіти, створенню інформаційного середовища у навчальних закладах.*

***Ключові слова:** вчителі початкової школи, інформаційні технології, інформаційна грамотність, система післядипломної освіти, інформаційне середовище.*

Постановка проблеми. На вчителів початкових класів лежить відповідальність за якість навчання учнів у основній школі. Адже вони закладають підвалини наукових знань, прищеплюють любов до навчання, прагнення одержати знання. Бажання вчитися. Прогалини в навчанні та особистісному розвитку дитини, що були допущені в початковій школі, важко виправити в основній. Тому всі дослідження, які спрямовані на підвищення рівня готовності вчителів початкової школи є актуальними. Прикладом у цьому є інститути післядипломної роботи, діяльність яких забезпечує підвищення рівня готовності вчителів працювати в нових умовах. На сьогодні такими умовами є робота в інформаційному середовищі.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методологічною основою дослідження проблеми формування готовності вчителів початкових класів до роботи в інформаційному середовищі є: теоретичні положення організації початкової освіти (Н.Бібік, М.Вашуленко, В.Давидов, О.Савченко та ін.); психологічні підходи до проблеми шкільної адаптації (О.Аверін, Г.Балл, Г.Дорофеева, С.Коробко та ін.); основні положення теорії та методики професійної освіти щодо підготовки педагогічних кадрів до роботи в інформаційному середовищі (І.Бопко, Р.Гуревич, М.Кадемья, О.Карабін, М.Лукашук, Л.Романишина, П.Стефаненко та ін.) та інформаційної культури вчителя початкових класів (А.Коломієць, Г.Тарасенко та ін.); теоретичні та практичні основи організації післядипломної педагогічної освіти (В.Гусевої, А.Кузьмінського, Н.Лісової, П.Матвієнко, В.Олійника та ін.). Питання інформативного забезпечення підготовки вчителів початкових класів ще тільки набуває поширення.

Виклад основного матеріалу. Особистісно-зорієнтована парадигма, що визначена домінантою сучасної освіти, зумовлює необхідність зміни педагогічного мислення, в результаті чого вчитель початкових класів має досягнути цінність особистості школяра в контексті загальнолюдських і культурних цінностей. Це посилює необхідність у неперервному професійному розвитку педагогів відповідно до сучасних умов [2].

Для успішної реалізації принципу інформатичності освітнього процесу потрібно провести наступне:

1. Створити у школі творче освітнє середовище, в якому формується особа вільна, активна, самостійна, з високою самооцінкою.
2. Забезпечити вільний доступ до мережі Інтернет.
3. Створити інформаційне середовище, у якому забезпечити умови для роботи учнів і учителів.
4. Забезпечити загальні підходи до формування в учнів загально-навчальних умінь і навичок роботи в інформаційному середовищі.
5. Розробити систему завдань і вправ, що вимагають від учнів самостійної організації власної пізнавальної діяльності з використанням комп'ютера. [4; 6].

Враховуючи вікові особливості учнів, необхідно створювати умови, які сприяли б збереженню і підтриманню пізнавальної мотивації. Одним із важливіших факторів, що

спонукають до навчання, є мотив досягнення успіху. На сучасному етапі у початкових класах для забезпечення мотивації навчальної діяльності необхідно створювати такі умови, щоб кожен учень працював на рівні своїх можливостей і успішно долав навчальні завдання і труднощі, які при цьому зустрічаються [2]

Часто на результатах навчання учнів початкової школи позначаються такі фактори:

- 1) різко збільшується кількість інформації;
- 2) змінюються методи навчання;
- 3) створюються умови для інформатизації навчального процесу.

Незважаючи на величезне різноманіття засобів інформації у житті, як традиційних (друковані видання, радіо, телебачення), так і сучасних (мережа Інтернет, мультимедійні системи, електронні посібники, електронні банки і бази даних тощо), до теперішнього часу в нашому суспільстві фактично відсутнє чітке розуміння ролі інформатизації в розвитку всіх сторін суспільного життя [1].

Інформатизація всіх сфер суспільного життя стосується й освіти. Майбутні учителі мають знати методіку роботи дитини з комп'ютером та Інтернетом, володіти уміннями організувати безпечну та раціональну взаємодію дитини з навколишнім середовищем в умовах інформаційного суспільства. Саме вчителі початкової школи мають прищепити дітям потребу в роботі на комп'ютері з метою одержання додаткових знань з різних проблем. А вчитель повинен сам бути інформаційно грамотним, володіти інформаційною культурою. Значна роль у цьому належить системі післядипломної освіти.

Інформаційне суспільство (англ. Information society) – концепція постіндустріального суспільства; нова історична фаза розвитку цивілізації, у якій головними продуктами виробництва є інформація і знання. Притаманними йому рисами є: зростання ролі інформації і знань у житті суспільства; збільшення частки інформаційних комунікацій, продуктів та послуг у валовому внутрішньому продукті; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів і задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг [1].

В умовах сучасного суспільства необхідні фахівці, які можуть самостійно підвищувати свій професійний рівень, перекваліфіковуватися, набувати будь-яких необхідних додаткових знань, тобто задачею освітнього закладу є формування особистості, яка здатна досягати мети, вміє навчатися, працювати з паперовими та електронними носіями інформації, отримувати знання від викладача, наставника, шукати, знаходити та використовувати необхідну інформацію з найрізноманітніших джерел [2]. Лише вчитель, який усвідомлює світові тенденції розвитку освіти, має сформовані навички, що відповідають сучасним вимогам (навички інформаційного суспільства), може ефективно керувати розвитком особистості учня.

Питання інформаційної культури майбутніх учителів початкової ланки освіти в останні роки досліджували такі вітчизняні вчені: А.М.Коломієць [3], Л.Л.Макаренко [4], О.І.Шиман [6]. Вони розглядали проблему з точки зору використання інформаційно-комунікаційних технологій, через рівень комп'ютерної грамотності.

В умовах інформатизації освіти вимоги до інформаційної культури вчителя підвищуються. Це пов'язано з професійною діяльністю вчителя, яка нині характеризується використанням сучасних інформаційних і комунікаційних засобів. У цих умовах змінюється характер його праці [1]. Педагогу доводиться, по-перше, проектувати і конструювати технологію навчання; по-друге, розробляти на її основі дидактичний інформаційний комплекс навчальної дисципліни; по-третє, обґрунтовувати на комунікативному рівні логіку організації педагогічної взаємодії з тими, що навчаються; по-четверте, вибирати адекватні форми і методи управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів; по-п'яте, розробляти і формувати педагогічні тести і тестові завдання для організації контролю і самоконтролю тощо

Для творчого вчителя початкових класів проблема інформаційної культури ускладнюється тим, що він є різнопредметним вчителем, якому необхідно володіти знаннями різних галузей науки. Тому, для його ефективної діяльності однією з вимог є володіння комп'ютерною грамотністю. Такою грамотністю володіє не кожний учитель початкових класів, особливо старшого покоління і при роботі в сільській школі. Тому суттєву допомогу вчителям початкових класів надають курси підвищення кваліфікації у системі післядипломної освіти.

Тобто, крім формування інформаційної культури та готовності до використання інформаційно-комунікаційних технологій майбутніх вчителів початкової школи стає все більш актуальною проблема перепідготовки вже сформованих фахівців у системі післядипломної освіти [1].

Особливу роль у цьому процесі ми відводимо дистанційному навчанню. Дистанційне навчання вносить у навчальний процес риси мобільності і динамічності, дозволяє враховувати індивідуальні й фізіологічні особливості та навчально-пізнавальні можливості слухачів [5]. До переваг такої форми навчання можемо віднести:

- відсутність обов'язкових жорстких рамок, що регламентують навчальний процес;
- самостійна організація часу, відведеного на навчання;
- можливість інтерактивної взаємодії між викладачем і студентом у діалоговому режимі, що дає можливість оперативно вирішувати проблемні ситуації, пов'язані з навчальним процесом;
- можливість навчання в зручний для слухача час;
- необмежений доступ до дидактичних матеріалів, розміщених у мережі Інтернет;
- можливість тестування знань у дистанційному режимі;
- можливість використовувати особистісно-орієнтований підхід практично на всіх етапах навчання [1].

Висновки. Визначено роль інформаційної культури у розвитку професійної компетентності вчителів початкової школи. Доведено необхідність формування інформаційної культури вчителів початкових класів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гапонова Олена. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес підготовки вчителів початкової школи в системі післядипломної освіти / Олена Гапонова // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 632. – Чернівці: ЧНУ, 2012. – С. 22-28.
2. Гусева В.О. Формування готовності вчителя початкових класів у післядипломній освіті до забезпечення наступності навчання в початковій та основній школі: дис. ... канд. пед. наук / В.О. Гусева. – Хмельницький, 2012. – С. 177
3. Електронний ресурс: http://www.ii.npu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=330%3A2009-11-27-12-10-09&catid=47%3A12&Itemid=64&lang=uk. – Назва з екрану.
4. Макаренко Л.Л. Комп'ютерна грамотність як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Л.Л.Макаренко; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007.
5. Стефаненко П.В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / П.В. Стефаненко. – К.: Ін-т педагогіки і психології профосвіти АПНУ, – 2002. – 37с.
6. Шиман О.І. Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / О.І.Шиман. – К., 2005.

Е.А. СИНЧИШИНА. ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. В статье рассмотрена проблема формирования информационной культуры учителя начальной школы. Определены задачи такой подготовки, пути ее проведения, средства реализации. Особое внимание уделено работе системы последипломного образования, созданию информационной среды в учебных заведениях.

Ключевые слова: учителя начальной школы, информационные технологии, информационная грамотность, система последипломного образования, информационная среда.

O.A.SYNCHYSHYNA. INFORMATION TECHNOLOGIES ARE IN DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS OF ELEMENTARY SCHOOL IN SYSTEM OF POST-GRADUATE EDUCATION

The summary. The article deals with the problem of the formation of information culture elementary school teacher. Defined tasks such training, ways of its implementation, means of implementation. Particular attention is paid to the work of post-graduate education, the creation of an information environment in schools.

Key words: elementary school teachers, information technology, information literacy, post-graduate education, information medium.

Одержано редакцією 08.02.2013.